

VAN PARYS

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 1. marca 2005 *

Vo veci C-377/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Raad van State (Belgicko) zo 7. októbra 2002 a doručený Súdnemu dvoru 21. októbra 2002, ktorý súvisí s konaním:

Léon Van Parys NV

proti

Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB),

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans a A. Borg Barthet, sudcovia J.-P. Puissechet, R. Schintgen (spravodajca), N. Colneric, S. von Bahr, G. Arestis, M. Ilešič, J. Malenovský, J. Klučka a U. Löhms,

* Jazyk konania: holandčina.

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: M.-F. Contet, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. septembra 2004,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Léon Van Parys NV, v zastúpení: P. Vlaeminck a C. Huys, advocaten,

- Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB), v zastúpení: E. Vervaeke, advocaat,

- Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Balta a K. Michoel, ako aj F. P. Ruggeri Laderchi, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: T. van Rijn, C. Brown a L. Visaggio, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 18. novembra 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka platnosti nariadenia Rady (EHS) č. 404/93 z 13. februára 1993 o spoločnej organizácii trhu s banánmi (Ú. v. ES L 47, s. 1; Mim. vyd. 03/013, s. 388), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1637/98 z 20. júla 1998 (Ú. v. ES L 210, s. 28; Mim. vyd. 03/023, s. 304), nariadenia Komisie (ES) č. 2362/98 z 28. októbra 1998, ktoré stanovuje podrobné pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Rady (EHS) č. 404/93 týkajúceho sa dovozu banánov do Spoločenstva [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 293, s. 32), nariadenia Komisie (ES) č. 2806/98 z 23. decembra 1998 o vydávaní dovozných licencií pre banány v rámci colných kvót a pre tradičné AKT banány pre prvý štvrtrok 1999 a o podávaní nových žiadostí [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 349, s. 32), nariadenia Komisie (ES) č. 102/99 z 15. januára 1999 o vydávaní dovozných licencií na banány v rámci colných kvót a pre tradičné AKT banány pre prvý štvrtrok 1999 (druhé obdobie) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 11, s. 16) a nariadenia Komisie (ES) č. 608/1999 z 19. marca 1999 o vydávaní dovozných licencií na banány v rámci colných kvót a pre tradičné AKT banány pre druhý štvrtrok 1999 a o podávaní nových žiadostí [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 75, s. 18), vo vzťahu k článkom I a XIII Všeobecnej dohody o clách a obchode z roku 1994 (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 103; Mim. vyd. 11/021, s. 91, ďalej len „GATT z roku 1994“), ktorá je prílohou 1A Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (ďalej len „WTO“), prijatej v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúceho sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 — 1994) (Ú. v. ES L 336, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80) a článku 4 Rámцovej dohody o spolupráci medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a členskými krajinami Kartagenskej dohody, a to Bolívijskou republikou, Kolumbijskou republikou, Ekvádorskou republikou, Republikou Peru a Venezuelskou republikou, schválenej v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 98/278/ES zo 7. apríla 1998 (Ú. v. ES L 127, s. 10; Mim. vyd. 11/028, s. 230, ďalej len „rámcová dohoda“).

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Léon Van Parys NV (ďalej len „Van Parys“) a Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (belgická intervenčná a reštitučná agentúra, ďalej len „BIRB“) z dôvodu odmietnutia predmetnej agentúry vydať menovanej spoločnosti dovozné licencie pre určité množstvá banánov pochádzajúcich z Ekvádoru a Panamy.

Právny rámec

Dohody WTO

- 3 Rozhodnutím 94/800 Rada Európskej únie schválila Dohodu o založení WTO, ako aj dohody uvedené v prílohách 1, 2 a 3 tejto dohody (ďalej len „dohody WTO“, medzi ktorými je aj GATT z roku 1994).

- 4 Článok II ods. 2 Dohody o založení WTO stanovuje:

„Dohody a súvisiace právne nástroje zahrnuté do príloh 1, 2 a 3... tvoria neoddeliteľnú súčasť tejto dohody a sú záväzné pre všetkých členov.“

- 5 Podľa článku I ods. 1 GATT z roku 1994:

„Všetky výhody, prednosti, výsady alebo oslobodenia poskytnuté ktoroukoľvek zmluvnou stranou akémukoľvek výrobku pochádzajúcemu alebo určenému pre

akúkoľvek inú krajinu, sa budú bezodkladne a bezpodmienečne vzťahovať na každý podobný výrobok pochádzajúci z územia alebo určený pre územia všetkých ostatných zmluvných strán. Toto ustanovenie sa týka cla a poplatkov akéhokoľvek druhu, vybraných pri dovoze alebo vývoze, alebo súvisiacich s dovozom alebo vývozom..." [*neoficiálny preklad*]

- 6 Článok XIII GATT z roku 1994 o nediskriminačnom vykonaní množstevných obmedzení stanovuje:

„1. Žiadna zmluvná strana nebude uplatňovať zákaz alebo obmedzenie dovozu výrobku pochádzajúceho z územia inej zmluvnej strany..., pokiaľ obdobný zákaz alebo obmedzenie nebude uplatňované na dovoz obdobného výrobku zo všetkých tretích krajín...

2. Pri uplatňovaní dovozných obmedzení na akýkoľvek výrobok sa budú zmluvné strany usilovať o také rozdelenie obchodu s týmto výrobkom, ktoré sa bude čo najviac približovať podielom, ktoré by rôzne zmluvné strany mohli dosiahnuť pri neexistencii takéhoto obmedzenia, a na ten účel budú zachovávané nasledujúce ustanovenia:

- a) kde to bude uskutočniteľné, budú ustanovené kvóty predstavujúce celkové množstvo povolených dovozov (či už rozdelené na dodávajúce krajiny alebo nie)...;
- b) v prípadoch, keď celkové kvóty nie sú uskutočniteľné, môžu byť obmedzenia uplatňované vo forme dovozných licencií alebo povolení bez celkovej kvóty;

- c) zmluvné strany nebudú, okrem účelu správy kvót rozdelených podľa písmena d) tohto odseku žiadať, aby dovozná licencie alebo povolenia boli použité pre dovoz predmetného výrobku z určitej krajiny alebo zdroja;
- d) v prípadoch, kde je kvóta vopred rozdeľovaná medzi dodávateľské krajiny, môže sa zmluvná strana uplatňujúca obmedzenia dohodnúť o pridelení podielov na tejto kvóte so všetkými ostatnými zmluvnými stranami, ktoré majú podstatný záujem na dodávkach predmetného výrobku. V prípadoch, kde tento spôsob nie je možné použiť, predmetná zmluvná strana pridelí zmluvným stranám, ktoré majú podstatný záujem na dodávkach daného výrobku, podiely na celkovom množstve alebo celkovej hodnote dovážaného výrobku, ktoré budú úmerné dodávkam uskutočneným týmito zmluvnými stranami v priebehu skoršieho reprezentatívneho obdobia, pričom sa primerane vezmú do úvahy akékoľvek zvláštne okolnosti, ktoré by mohli alebo budú mať vplyv na obchodovanie s týmto výrobkom...

...

5. Ustanovenia tohto článku sa budú vzťahovať tiež na akékoľvek colné kvóty zavedené alebo udržiavané ktoroukoľvek zmluvnou stranou..." [*neoficiálny preklad*]

- 7 Podľa článku 3 ods. 2, 3, 5 a 7 Dohovoru o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov (ďalej len „dohovor“), ktorý predstavuje prílohu 2 k Dohode o založení WTO:

„Systém urovnávania sporov v rámci WTO je základným článkom v zabezpečovaní ochrany a transparentnosti mnohostranného obchodného systému. ...

3. Urýchlené urovnávanie akejkoľvek situácie, o ktorej sa člen domnieva, že výhoda vyplývajúca mu priamo alebo nepriamo z uvedených dohôd je zmenšená v dôsledku opatrení prijatých iným členom, je neodmysliteľné na účinné fungovanie WTO a na udržanie spravodlivej rovnováhy medzi právami a povinnosťami členov.

...

5. Všetky riešenia záležitostí formálne vznesených podľa ustanovení uvedených dohôd týkajúcich sa konzultácií a urovnávania sporov vrátane rozhodnutia rozhodcovského konania, budú v súlade s týmito dohodami a nebudú rušiť alebo zmenšovať výhody vyplývajúce pre ktoréhokoľvek z členov podľa týchto dohôd, ani nebudú prekážať v dosiahnutí akéhokoľvek cieľa týchto dohôd.

...

7. Pred podaním sťažnosti člen preskúma, či opatrenia podľa týchto postupov budú účelné. Cieľom mechanizmu na urovnávanie sporov je zabezpečiť pozitívne urovnávanie sporu. Riešenie, ktoré je pre sporné strany prijateľné a je v zhode s uvedenými dohodami, bude vedome uprednostnené. V prípade, že nedôjde k vzájomne prijateľnému riešeniu, je obvyčajne prvým cieľom mechanizmu na urovnávanie sporov zabezpečiť, aby boli príslušné opatrenia, v prípade, ak sa zistí, že tieto nie sú v zhode s ustanoveniami ktorejkoľvek z uvedených dohôd, odstránené. K ustanoveniu o vyrovnaní by sa malo prikročiť len v prípade, ak okamžité odstránenie opatrenia je neuskutočniteľné a len ako k dočasnému opatreniu na obdobie, dokiaľ nebude opatrenie, ktoré je nezlučiteľné s uvedenou dohodou, odstránené. Posledným krokom, ktorý tento dohovor poskytuje členovi sporu odvolávajúcemu sa na postupy urovnávania sporov, je možnosť pozastavenia uplatňovania koncesíí alebo iných záväzkov podľa uvedených dohôd na nediskriminačnom základe voči iným členom za predpokladu, že DSB [Dispute settlement body — orgán na urovnávanie sporov, ďalej len „DSB“] dá na to súhlas.“

- 8 Článok 21 dohovoru, označený ako „dohľad nad vykonávaním odporúčaní alebo rozhodnutí“ DSB, stanovuje:

„1. Z dôvodu zabezpečenia účinného urovnávania sporov v záujme všetkých členov je nevyhnutné urýchlené splnenie odporúčaní alebo rozhodnutí stanovených DSB.

...

3. Na zasadnutí DSB, ktoré sa uskutoční v lehote 30 dní od schválenia správy poroty alebo Odvolacieho orgánu, oboznámi príslušný člen DSB o svojich úmysloch týkajúcich sa uskutočnenia jeho odporúčaní alebo rozhodnutí. Ak nie je možné ihneď postupovať podľa odporúčaní a rozhodnutí, bude dotknutému členovi poskytnutá primeraná lehota, v ktorej priebehu tak urobí. ...

...

5. V prípade, ak sa vyskytnú nezhody týkajúce sa existencie alebo zlučiteľnosti opatrení prijatých na základe odporúčaní alebo nariadení s ustanoveniami uvedenej dohody, takýto spor sa bude riadiť podľa týchto pravidiel o urovnávaní sporov s postúpením vecí pôvodnej porote vždy, keď to bude možné...

6. DSB bude dohliadať na vykonávanie schválených odporúčaní alebo rozhodnutí. Otázka vykonávania odporúčaní alebo rozhodnutí môže byť predložená DSB ktorýmkoľvek členom v ktoromkoľvek čase po ich schválení. ...“

- 9 Nakonec článok 22 dohovoru označený ako „vyrovnanie a pozastavenie koncesíí“ znie takto:

„1. Vyrovnanie a pozastavenie koncesíí alebo iných záväzkov sú dočasné opatrenia, ktoré je možné použiť v prípade, keď odporúčania alebo rozhodnutia nie sú vykonané počas primeranej lehoty. Ani vyrovnanie, ani pozastavenie koncesíí alebo iných záväzkov nie sú uprednostňované pred úplným vykonaním odporúčaní slúžiacich na uvedenie opatrení do súladu s uvedenými dohodami. Vyrovnanie je dobrovoľné a ak je tak dohodnuté, bude v súlade s uvedenými dohodami.

2. Ak príslušný člen nebude schopný uviesť opatrenia považované za nezlučiteľné s uvedenou dohodou do súladu s touto dohodou alebo iným spôsobom nedodrží odporúčania alebo rozhodnutia počas primeranej lehoty určenej podľa článku 21 ods. 3, takýto člen, ak je o to požiadaný, vstúpi v priebehu primeranej lehoty do rokovaní s akoukoľvek stranou uplatňujúcou postupy na urovnávanie sporov s cieľom dosiahnuť vzájomne prijateľné vyrovnanie. Ak nebolo uspokojivé vyrovnanie dohodnuté do 20 dní od uplynutia primeranej lehoty, môže ktorákoľvek strana odvolávajúca sa na postupy urovnávania sporov požiadať DSB o oprávnenie na pozastavenie poskytovania koncesíí alebo iných záväzkov dotknutému členovi v zmysle uvedených dohôd.

...

8. Pozastavenie koncesí alebo iných záväzkov bude dočasné a uplatňované len dovtedy, kým bude opatrenie, o ktorom sa zistilo, že nie je v súlade s uvedenou dohodou odstránené, alebo dovtedy, kým člen, ktorý musí vykonať odporúčania alebo rozhodnutia, nezabezpečí riešenie týkajúce sa zrušenia alebo zmenšenia výhod, alebo sa dosiahne vzájomne uspokojujúce riešenie. V súlade s článkom 21 ods. 6 bude DSB naďalej dohliadať na vykonávanie schválených odporúčaní alebo rozhodnutí vrátane tých prípadov, keď sa poskytlo vyrovnanie alebo sa pozastavili koncesie alebo iné záväzky, ale odporúčania na uvedenie opatrení do súladu s uvedenými dohodami sa nevykonali.“

Rámcová dohoda

10 Článok 4 rámcovej dohody stanovuje:

„Zmluvné strany si týmto poskytujú doložku najvyšších výhod v obchode v súlade so Všeobecnou dohodou o clách a obchode (GATT).

Obidve zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoju vôľu vykonávať vzájomný obchod v súlade s touto dohodou.“

Právna úprava Spoločenstva

11 Hlava IV nariadenia č. 404/93 nahradila v oblasti banánov rozličné skoršie vnútroštátne režimy spoločným režimom obchodovania s tretími krajinami.

- 12 V nadväznosti na sťažnosti podané určitými tretími krajinami bol tento spoločný režim dovozu predmetom konania na urovnanie sporov v rámci WTO.
- 13 V správe z 9. septembra 1997 Stály odvolací orgán ustanovený v súlade s článkom 17 dohovoru konštatoval, že určité prvky režimu obchodu s tretími krajinami zavedené nariadením č. 404/93 sú nezlučiteľné s článkom I ods. 1 a článkom XIII GATT z roku 1994. Táto správa bola zo strany DSB prijatá rozhodnutím z 25. septembra 1997.
- 14 Následne po tomto rozhodnutí Rada zmenila hlavu IV nariadenia č. 404/93 nariadením č. 1637/98, na účely splnenia, ako to vyplýva aj z odôvodnenia č. 2 tohto nariadenia, „medzinárodných záväzkov spoločenstva podľa Svetovej obchodnej organizácie (WTO)“, ako aj „[záväzky voči] ostatný[m] signatáro[m] Štvrtého dohovoru AKT-ES, pri splnení cieľov spoločnej organizácie trhu s banánmi“. Podľa svojho článku 2 druhého odseku sa nariadenie č. 1637/98 začalo uplatňovať od 1. januára 1999, teda od dátumu uplynutia pätnásťmesačnej lehoty poskytnutej Európskemu spoločenstvu zo strany DSB na dosiahnutie súladu s rozhodnutím DSB z 25. septembra 1997.
- 15 Takto zmenený režim dovozu banánov si zachoval rozlišovanie medzi na jednej strane tradičnými banánmi a netradičnými banánmi pochádzajúcimi zo štátov Afriky, Karibiku a Pacifiku (ďalej len „štáty AKT“) a na druhej strane banánmi pochádzajúcimi z tretích krajín, účinné za starého režimu obchodovania.

16 Článok 16 bod 2 nariadenia č. 404/93 zmenený a doplnený nariadením č. 1637/98 (ďalej len „nariadenie č. 404/93“), v tomto ohľade stanovuje:

„Na účely tejto hlavy [nazvanej ‚obchodovanie s tretími krajinami‘]:

1. ‚tradičné dovozy zo štátov AKT‘ sú dovozy banánov do Spoločenstva pôvodom zo štátov uvedených v prílohe k tomuto nariadeniu do 857 700 ton (čistá hmotnosť) za rok; tieto sa nazývajú ‚tradičné AKT banány‘;
2. ‚netradičné dovozy zo štátov AKT‘ sú dovozy banánov do Spoločenstva pôvodom zo štátov AKT, na ktoré sa však nevzťahuje definícia 1; tieto sa nazývajú ‚netradičné AKT banány‘;
3. ‚dovozy z tretích štátov nepatriacich do AKT‘ sú banány dovezené do Spoločenstva pôvodom z tretích štátov, iných ako štáty AKT; tieto sa nazývajú ‚banány z tretích štátov‘.“

17 Podľa článku 17 prvého odseku nariadenia č. 404/93: „Všetok dovoz banánov do spoločenstva podlieha predloženiu dovoznej licencie vydanej členskými štátmi ktorejkoľvek zainteresovanej strane... bez toho, aby boli dotknuté osobitné ustanovenia prijaté pre uplatňovanie článkov 18 a 19“.

18 Článok 18 toho istého nariadenia stanovuje:

„1. Tarifná [colná — *neoficiálny preklad*] kvóta 2 200 000 ton (čistá hmotnosť) sa otvorí každý rok pre dovozy banánov z tretích štátov a netradičných AKT banánov.

Dovozy banánov z tretích štátov podľa tarifnej [colnej — *neoficiálny preklad*] kvóty podliehajú clo 75 ECU na tonu, zatiaľ čo dovozy netradičných AKT banánov nepodliehajú žiadnemu clo.

2. Dodatočná colná kvóta 353 000 ton (čistá hmotnosť) sa otvorí každý rok pre dovozy banánov z tretích štátov a netradičných AKT banánov.

Dovozy banánov z tretích štátov podľa tarifnej kvóty podliehajú clo 75 ECU na tonu, zatiaľ čo dovozy netradičných AKT banánov nepodliehajú žiadnemu clo.

3. Na dovozy tradičných AKT banánov sa neplatí žiadne clo.

4. Ak neexistuje primeraná možnosť zabezpečenia dohody všetkých zmluvných strán WTO s podstatným záujmom na dodávkebanánov, Komisia môže podľa

postupu uvedeného v článku 27 pridelí tarifné [colné — *neoficiálny preklad*] kvóty ustanovené v odsekoch 1 a 2 a tradičné množstvo AKT týmto štátom s podstatným záujmom na dodávke.“

- 19 Príloha nariadenia č. 404/93, na ktorú odkazuje článok 16 druhý odsek bod 1, tiež zmenenou nariadením č. 1637/98, obsahuje zoznam dvanástich dodávateľských krajín tradičných banánov AKT, ktorým je vyhradená ročná kvóta 857 700 ton (čistá hmotnosť), bez toho, aby boli pridelené maximálne množstvá každému z týchto štátov.
- 20 Článok 19 nariadenia č. 404/93 stanovuje, že dovozy sa spravujú „metódou, ktorá vychádza z tradičných obchodných tokov („tradičné/nové)“.
- 21 Keďže Komisia bola podľa článku 20 nariadenia č. 404/93 poverená zavedením nového režimu obchodovania s tretími krajinami, prijala nariadenie č. 2362/98. Článok 4 tohto nariadenia znie takto:

„1. Každý tradičný prevádzkovateľ zaregistrovaný v členskom štáte v súlade s článkom 5 získa pre každý rok a pre súhrn pôvodov uvádzaných v prílohe I referenčné množstvo určené v závislosti od množstva banánov skutočne dovezených počas referenčného obdobia.

2. Pre dovozy vykonané roku 1999 v rámci colných kvót a tradičné banány AKT, referenčné obdobie predstavujú roky 1994, 1995 a 1996.“ [*neoficiálny preklad*]

22 Článok 5 nariadenia č. 2362/98 sa týka určenia referenčného množstva.

23 Čo sa týka spôsobu vydávania dovozných licencií, článok 17 predmetného nariadenia stanovuje:

„Ak pre štvrtrok a pre jeden alebo viacero pôvodov z krajín uvedených v prílohe I množstvá, ktoré sú predmetom žiadostí o licenciu, podstatne prekročia referenčné množstvá určené pri použití článku 14, alebo prekročia dostupné množstvá, určí sa percentuálne zníženie, ktoré sa na žiadosti uplatní.“ [*neoficiálny preklad*]

24 Článok 18 toho istého nariadenia stanovuje:

„1. Ak pre jeden alebo viacero pôvodov bolo pri použití článku 17 určené percentuálne zníženie, prevádzkovateľ, ktorý podal žiadosť o licenciu pre tento alebo tieto pôvody, môže najmä:

- a) odvolať použitie licencie oznámením adresovaným orgánu príslušnému pre vydanie licencií v lehote desiatich pracovných dní odo dňa uverejnenia nariadenia určujúceho percentuálne zníženie, v prípade čoho sa bezodkladne uvoľní zábezpeka týkajúca sa licencie, alebo

- b) v rámci celkového limitu množstva, rovnakého alebo nižšieho než nepridelené požadované množstvo, podať jednu alebo viacero nových žiadostí o licenciu pre pôvody, pre ktoré Komisia uverejnila disponibilné množstvá. Takáto žiadosť sa predloží v lehote uvedenej v písmene a) a podlieha všetkým podmienkam použiteľným na podanie žiadosti o licenciu.

2. Komisia bezodkladne určí množstvá, pre ktoré môžu byť vydané licencie pre predmetný pôvod alebo predmetné pôvody.“ [*neoficiálny preklad*]

25 Článok 29 nariadenia č. 2362/98 znie:

„Ak pre jeden alebo viacero pôvodov uvedených v prílohe I množstvá tvoriace predmet žiadostí o dovoznú licenciu na prvý štvrtrok 1999 prekročia 26 % množstiev uvádzaných v predmetnej prílohe, Komisia určí percentuálne zníženie pre všetky žiadosti týkajúce sa predmetných pôvodov.“ [*neoficiálny preklad*]

26 Pri použití predmetného článku 29 článok 1 nariadenia č. 2806/98 určuje redukčné koeficienty takto:

„v rámci režimu dovozu banánov, colných kvót a tradičných banánov AKT, v prvom štvrtroku roka 1999 sa dovozné licencie vydajú na množstvo uvádzané v žiadosti

o licenciu, upravené redukčnými koeficientmi 0,5793, 0,6740 a 0,7080 pre žiadosti týkajúce sa pôvodov, jednotlivo a v tomto poradí: „Kolumbia“, „Kostarika“ a „Ekvádor“.
[neoficiálny preklad]

- 27 Nariadenie č. 2806/98 rovnako určuje, na základe článku 18 ods. 2 nariadenia č. 2362/98, množstvá, pre ktoré ešte môžu byť podané žiadosti o licencie na prvý štvrťrok roka 1999. Tieto nové žiadosti boli predmetom nariadenia č. 102/1999, ktoré vo svojom článku 1 ods. 1 určovalo redukčné koeficienty 0,9701 pre žiadosti na dovoz tradičných banánov AKT pôvodom z Panamy a 0,7198 pre banány, ktorých pôvod bol „iný“, pričom podľa odseku 2 toho istého článku žiadostiam týkajúcim sa iných pôvodov malo byť v celom rozsahu vyhovené.
- 28 Nariadenie č. 608/1999 sa týka žiadostí o licencie na druhý štvrťrok roka 1999. Určuje percento redukcie na žiadosti o dovoz banánov vykazujúcich pôvod z „Kolumbie“, „Kostariky“ a „Ekvádoru“, jednotlivo a v tomto poradí 0,5403, 0,6743 a 0,5934. Pre iné pôvody mali byť dovozné licencie členskými štátmi vydané na množstvá uvádzané v žiadosti.
- 29 Špeciálna porota zriadená na podnet Ekvádorskej republiky pri použití článku 21 ods. 5 dohovoru konštatovala vo svojej správe z 12. apríla 1999, že nový režim obchodovania s tretími štátmi, ktorý vyplýva z nariadenia č. 1637/98, neodstránil porušovanie článku I ods. 1 a článku XIII GATT z roku 1994. DSB prijal túto správu 6. mája 1999.

- 30 Následne bol režim Spoločenstva predmetom novej úpravy zavedenej nariadením Rady (ES) č. 216/2001 z 29. januára 2001, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 404/93 o spoločnej organizácii trhu s banánmi (Ú. v. ES L 31, s. 2).

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 31 Van Parys, so sídlom v Belgicku, už viac ako 20 rokov dováža do Európskeho spoločenstva banány pochádzajúce z Ekvádoru.
- 32 Dňa 14. decembra 1998 Van Parys podal na BIRB žiadosť o dovozné licencie na priebeh prvého štvrťroka 1999 pre množstvo 26 685 935 kg banánov pôvodom z Ekvádoru. BIRB udelil licencie na množstvá spomenuté v žiadosti upravené redukčným koeficientom 0,7080 určeným nariadením č. 2806/98.
- 33 V rozsahu neudeleného množstva Van Parys v súlade s článkom 18 nariadenia č. 2362/98 podal 8. januára 1999 tri nové žiadosti o dovozné licencie pre dovoz banánov s pôvodom z Panamy a iných tretích štátov. BIRB rovnako na tieto žiadosti použil redukčný koeficient v súlade s nariadením č. 102/1999.

- 34 Dňa 5. marca 1999 Van Parys podal na druhý štvrťrok roka 1999 žiadosť na účely získania licencií na dovoz 35 224 757 kg banánov pôvodom z Ekvádoru. Tejto žiadosti bolo následne, po odrátaní množstva zodpovedajúceho redukčnému koeficientu 0,5934 určeného nariadením č. 608/1999, vyhovené.
- 35 Van Parys podal na Raad van State dve žaloby proti rozhodnutiam BIRB, ktorými mu bolo odmietnuté udeliť licencie na dovoz celého požadovaného množstva. V týchto žalobách zdôraznil, že tieto rozhodnutia sú nesprávne z dôvodu ich nezákonnosti, pre nezákonnosť nariadení, ktoré upravujú dovoz banánov do Spoločenstva a na ktorých sa predmetné rozhodnutia zakladajú vo vzťahu k WTO.
- 36 Prijímúc názor, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, vnútroštátnemu súdu neprináleží rozhodovať o platnosti aktov Spoločenstva, Raad van State rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Porušujú nariadenie (EHS) č. 404/93..., zmenené a doplnené nariadením (ES) č. 1637/98..., nariadenie (ES) č. 2362/98..., nariadenie (ES) č. 2806/98..., nariadenie (ES) č. 102/[19]99... a nariadenie (ES) č. 608/[19]99..., každé jednotlivo alebo vo vzájomnej súvislosti, články I, XIII, ods. 1 a 2 písm. d) GATT z roku 1994 tým, že:

— zavádzajú celkovú kvótu najviac 857 700 [ton] banánov v prospech dvanástich krajín uvedených v prílohe nariadenia č. 1637/98 (tradičné

banány AKT⁶) a prípadne tým, že táto kvóta nie je v súlade s rozdelením približujúcim sa obchodovaniu bez obmedzení a tým, že sa podieľajú na režime zavedenom nariadením č. 1637/98 upravujúcim dovoz banánov na samotnom základe colnej kvóty,

— zavádzajú colnú kvótu pre celkové množstvo 2 535 000 ton vo vzťahu k tretím krajinám a netradičným AKT banánom a rozdeľujú následne túto colnú kvótu proporcionálne na základe sadzby vypočítanej v závislosti od obdobia, ktoré nie je reprezentatívne, keďže v priebehu rokov 1994 – 1996 už bol dovoz banánov podriadený reštriktívnym podmienkam?

2. Porušujú nariadenia uvedené v bode 1 vyššie článok 4 rámcovej dohody... záväzok Európskeho spoločenstva, vyplývajúci z tohto ustanovenia, vykonávať svoje obchodovanie s Ekvádorom v súlade s ustanoveniami GATT a poskytnúť tejto krajine doložku najvyšších výhod?

3. Porušujú nariadenia uvedené v bode 1 vyššie zásadu ochrany legitímnej dôvery a zásadu dobrej viery obsiahnuté v medzinárodnom práve verejnom a v obyčajovom medzinárodnom práve tým, že Komisia nerešpektovala povinnosti, ktoré vznikajú Spoločenstvu v zmysle GATT z roku 1994 tým, že Komisia zneužila právne procedúry a nerešpektovala výsledok medzinárodného konania na urovnávanie sporov a tým, že napriek vyhláseniam vykonaným počas prijímania nariadenia č. 1637/98 nevypracovala režim v ktorom sú dovozné licencie pridelené ,skutočným dovozcom'?

4. Prekročila Komisia právomoci, ktoré jej udeľuje nariadenie č. 404/93..., zmenené nariadením č. 1637/98, keď určila colnú kvótu pre dovoz banánov, porušujúc

povinnosti, ktoré vznikajú Spoločenstvu v zmysle dohôd GATT z roku 1994 a GATS [Všeobecná dohoda o obchode so službami], ktoré, prípadne, sú považované za začlenené medzi normy pozitívneho práva do právneho poriadku Spoločenstva z dôvodu vyjadreného úmyslu prispôsobiť režim dovozu banánov do Spoločenstva platným dohodám WTO?“

O prvej, tretej a štvrtej otázke

- 37 Svojou prvou, treťou a štvrtou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada Súdny dvor o posúdenie platnosti nariadenia č. 404/93, ako aj nariadení č. 2362/98, 2806/98, 102/1999 a 608/1999 vo vzťahu k článkom I a XIII GATT z roku 1994.
- 38 Pred pristúpením k tomuto skúmaniu je potrebné rozhodnúť otázku, či dohody WTO vytvárajú pre subjekty podliehajúce súdnej právomoci Spoločenstva právo odvolávať sa na ne pred súdom na účely napádania platnosti právnej úpravy Spoločenstva za predpokladu, že DSB vyhlásil, že táto, ako aj neskoršia právna úprava prijatá Spoločenstvom na účely podriadenia sa predmetným pravidlám WTO sú nezlučiteľné s pravidlami WTO.
- 39 V tomto ohľade z ustálenej judikatúry vyplýva, že berúc do úvahy ich povahu a ich štruktúru, dohody WTO sa v zásade neuvádzajú medzi normami, vo vzťahu ku ktorým Súdny dvor kontroluje zákonnosť aktov inštitúcií Spoločenstva (rozsudok z 23. novembra 1999, Portugalsko/Rada, C-149/96, Zb. s. I-8395, bod 47; uznesenie z 2. mája 2001, OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, Zb. s. I-3159, bod 24;

rozsudky z 12. marca 2002, Omega Air a i., C-27/00 a C-122/00, Zb. s. I-2569, bod 93; z 9. januára 2003, Petrotub a Republica/Rada, C-76/00 P, Zb. s. I-79, bod 53, a z 30. septembra 2003, Biret International/Rada, C-93/02 P, Zb. s. I-10497, bod 52).

- 40 Iba za predpokladu, že Spoločenstvo sa rozhodlo vykonať osobitnú povinnosť prevzatú v rámci WTO alebo v prípade, keď akt Spoločenstva výslovne odkazuje na špecifikované ustanovenia dohôd WTO, prislúcha Súdnemu dvoru kontrolovať zákonnosť predmetných aktov Spoločenstva vo vzťahu k pravidlám WTO (pozri, čo sa týka GATT z roku 1947, rozsudky z 22. júna 1989, Fediol/Komisia, 70/87, Zb. s. 1781, body 19 až 22, a zo 7. mája 1991, Nakajima/Rada, C-69/89, Zb. s. I-2069, bod 31, ako aj, čo sa týka dohôd WTO, už citované rozsudky Portugalsko/Rada, bod 49, a Biret International/Rada, bod 53).
- 41 Prijímúc teda v danom prípade, po prijatí rozhodnutia DSB z 25. septembra 1997, záväzok podriaďiť sa pravidlám WTO a najmä článkom I ods. 1 a XIII GATT z roku 1994, Spoločenstvo nezamýšľalo prevziať osobitnú povinnosť v rámci WTO, spôsobilú odôvodniť výnimku z nemožnosti dovolávania sa pravidiel WTO pred súdom Spoločenstva a umožniť mu výkon kontroly zákonnosti predmetných ustanovení právneho poriadku Spoločenstva vo vzťahu k týmto pravidlám.
- 42 V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že napriek existencii rozhodnutia DSB konštatujúceho nezlučiteľnosť prijatých opatrení členom s pravidlami WTO, systém urovnávania sporov v rámci tejto organizácie poskytuje, ako už Súdny dvor konštatoval, významné miesto rokovaniam medzi stranami sporu (už citovaný rozsudok Portugalsko/Rada, body 36 až 40).

- 43 Hoci pri absencii medzi stranami vzájomne dohodnutého riešenia zlučiteľného s predmetnými dohodami je obvykle podľa článku 3 ods. 7 dohovoru prvotným cieľom mechanizmu urovnávania sporov dosiahnutie zrušenia predmetných opatrení, pokiaľ bolo konštatované, že sú nezlučiteľné s pravidlami WTO, to isté ustanovenie preda uvádza, ak bezodkladné zrušenie týchto opatrení nie je realizovateľné, možnosť poskytnutia kompenzácie alebo povolenie dočasného pozastavenia koncesíí alebo plnenia iných záväzkov, v očakávaní, že nezlučiteľné opatrenie bude zrušené (pozri v tomto zmysle už citovaný rozsudok Portugalsko/Rada, bod 37).
- 44 Je pravdou, že podľa článku 3 ods. 7 a článku 22 ods. 1 predmetného dohovoru kompenzácie a pozastavenie koncesíí alebo iných záväzkov predstavujú dočasné opatrenia, ku ktorým sa možno uchýliť v prípade, ak odporúčania alebo rozhodnutia DSB nie sú vykonané v primeranej lehote, druhé z týchto ustanovení však dáva prednosť úplnému vykonaniu odporúčania, ktorého predmetom je zavedenie opatrenia prijatého predmetným členským štátom v súlade s uvedenými dohodami WTO (už citovaný rozsudok Portugalsko/Rada, bod 38).
- 45 Odsek 2 toho istého článku 22 však stanovuje, že ak dotknutý člen nebude schopný vykonať predmetné odporúčania a rozhodnutia v primeranej lehote, takýto člen, ak je o to požiadaný, vstúpi v priebehu primeranej lehoty do rokovaní s akoukoľvek stranou uplatňujúcou postupy na urovnávanie sporov s cieľom dosiahnuť vzájomne prijateľné vyrovnanie. Ak nebolo uspokojujúce vyrovnanie dohodnuté do 20 dní od uplynutia primeranej lehoty, môže ktorákoľvek strana odvolávajúca sa na postupy urovnávania sporov požiadať DSB o oprávnenie na pozastavenie poskytovania koncesíí alebo iných záväzkov dotknutému členovi v zmysle uvedených dohôd WTO.

46 Okrem toho článok 22 ods. 8 dohovoru uvádza, že spor zostane zapísaný v programe DSB v súlade s článkom 21 ods. 6 tohto dohovoru, až kým nebude vyriešený, teda kým bude opatrenie, o ktorom sa zistilo, že nie je v súlade s pravidlami WTO „odstránené“, alebo dovedy, kým strany nedosiahnu „vzájomne uspokojujúce riešenie“.

47 Pre prípad nezhôd týkajúcich sa zlučiteľnosti opatrení prijatých na účely podriadenia sa odporúčaniam alebo rozhodnutiam DSB článok 21 ods. 5 dohovoru stanovuje, že takýto spor sa bude riadiť „podľa týchto pravidiel o urovnávaní sporov“, čo zahŕňa hľadanie vzájomnej dohody stranami.

48 Za týchto okolností by uloženie povinnosti súdnym orgánom vylúčiť uplatnenie vnútorných právnych pravidiel, ktoré sú nezlučiteľné s dohodami WTO, malo za následok pozbavenie legislatívnych alebo výkonných orgánov zmluvných strán možnosti ponúkanej konkrétne článkom 22 predmetného dohovoru, nájst, hoci by to bolo dočasné, dojednané riešenie (už citovaný rozsudok Portugalsko/Rada, bod 40).

49 V konaní o veci samej zo spisu vyplýva, že:

— po prejavení svojho úmyslu pred DSB podriadiť sa jeho rozhodnutiu z 25. septembra 1997 Spoločenstvo v lehote, ktorá mu bola poskytnutá na tento účel, zmenilo režim Spoločenstva pre dovoz banánov,

— z dôvodu napádania zlučiteľnosti nového režimu obchodovania s tretími krajinami vyplývajúceho z nariadenia č. 1637/98 s pravidlami WTO Ekvádor-

skou republikou zasadla k otázke porota *ad hoc* pri použití článku 21 ods. 5 dohovoru a v správe prijatej DSB 6. mája 1999 konštatovala, že tento režim naďalej porušuje články I ods. 1 a XIII GATT z roku 1994,

- konkrétne Spojeným štátom americkým bolo roku 1999 pri použití článku 22 ods. 2 dohovoru povolené v dôsledku rozhodcovského konania pozastaviť vo vzťahu k Spoločenstvu koncesie až do určitej úrovne,

- režim Spoločenstva bol predmetom nových zmien zavedených nariadením č. 216/2001 použiteľným od 1. apríla 2001 v zmysle svojho článku 2 druhého odseku,

- prispôsobenie právnej úpravy Spoločenstva pravidlám WTO sa hľadalo dojednáváním dohôd uzavretých so Spojenými štátmi americkými 11. apríla 2001 a s Ekvádorskou republikou 30. apríla 2001.

⁵⁰ Takéto východisko, ktorým sa Spoločenstvo snažilo zosúladiť svoje záväzky z titulu dohôd WTO so záväzkami podpísanými vo vzťahu k štátom AKT, ako aj s požiadavkami zavedenia spoločnej poľnohospodárskej politiky, by mohlo byť ohrozené uznanou možnosťou súdu Spoločenstva kontrolovať zákonnosť predmetných opatrení Spoločenstva vo vzťahu k pravidlám WTO po uplynutí lehoty poskytnutej DSB pre vykonanie rozhodnutia z 25. septembra 1997, teda v priebehu januára 1999.

- 51 Nakoniec uplynutie tejto lehoty neimplikuje, že Spoločenstvo vyčerpalo možnosti predvídané dohovorom najsť riešenia sporu s ostatnými stranami. Za takýchto okolností uložiť súdu Spoločenstva pre samotnú skutočnosť uplynutia tejto lehoty, kontrolovať zákonnosť predmetných opatrení Spoločenstva vo vzťahu k pravidlám WTO, by mohlo mať za následok oslabenie pozície Spoločenstva pri hľadaní vzájomne prijateľného riešenia sporu v súlade s týmito pravidlami.
- 52 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že nariadenie č. 1637/98 a nariadenia prijaté na jeho vykonanie, ktorých sa týka konanie vo veci samej, nie je možné posudzovať ako opatrenia určené na zabezpečenie vykonania osobitnej povinnosti prevzatej v rámci WTO v právnom poriadku Spoločenstva. Tieto akty tiež výslovne neodkazujú na špecifické ustanovenia dohôd WTO.
- 53 Na druhej strane, ako už Súdny dvor vyslovil v bodoch 43 až 46 už citovaného rozsudku Portugalsko/Rada, pripustiť, že úloha zabezpečiť súlad práva Spoločenstva s pravidlami WTO prislúcha priamo súdu Spoločenstva by viedla k pozbaveniu legislatívnych a výkonných orgánov Spoločenstva manérovacieho priestoru, ktorý majú obdobné orgány obchodných partnerov Spoločenstva. Je nesporné, že určité zmluvné strany, medzi nimi aj najvýznamnejší obchodní partneri Spoločenstva, vo svetle predmetu a cieľa dohôd WTO vyvodili presne ten záver, že tieto dohody nepatria medzi dohody, vo vzťahu ku ktorým ich súdne orgány kontrolujú zákonnosť ich vnútroštátnych právnych predpisov. Takáto absencia reciprocity, pokiaľ by sa pripustila, by mohla viesť k nevyváženosti v použití pravidiel WTO.
- 54 Z už uvedeného súhrnu vyplýva, že podnikateľský subjekt sa za okolností, ako sú okolnosti v konaní vo veci samej, nemôže pred súdom členského štátu dovolávať

toho, že právna úprava Spoločenstva je nezlučiteľná s určitými pravidlami WTO, hoci DSB vyhlásil predmetnú úpravu za nezlučiteľnú s týmito pravidlami.

O druhej otázke

- 55 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sú nariadenia č. 404/93, 2362/98, 2806/98, 102/1999 a 608/1999 nezlučiteľné s článkom 4 rámcovej dohody.
- 56 Je nutné konštatovať, že tento článok, v zmysle ktorého si zmluvné strany poskytli doložku najvyšších výhod uvádzanú v článku I GATT z roku 1994, nepridáva nič k povinnostiam, ktoré už týmto zmluvným stranám vznikajú v zmysle pravidiel WTO.
- 57 Ako to dôvodne poznamenala Komisia, predmetný článok 4 bol zakomponovaný do rámcovej dohody v období, keď členské štáty Andského paktu ešte neboli členmi WTO a bez toho, aby bol rozsah alebo povaha povinností, ktoré vyplývajú z GATT z roku 1994, menené.
- 58 Za týchto okolností odôvodnenie uvedené v odpovedi na prvú otázku týkajúcu sa možnosti dovolávať sa pravidiel WTO pred súdom členského štátu platí rovnako pri výklade článku 4 rámcovej dohody.

O trovách

- 59 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Podnikateľský subjekt sa za okolností, akými sú okolnosti konania vo veci samej, nemôže pred súdom členského štátu dovolávať toho, že právna úprava Spoločenstva je nezlučiteľná s určitými pravidlami Svetovej obchodnej organizácie, hoci Orgán na urovnávanie sporov uvedený v článku 2 ods. 1 Dohovoru o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov, ktorý predstavuje prílohu 2 dohody o založení tejto organizácie schválenej v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 – 1994) rozhodnutím Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994, vyhlásil túto právnu úpravu za nezlučiteľnú s predmetnými pravidlami.

Podpisy